

Магістр 1 року навчання
факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто основні проблеми малого підприємництва в Україні. Визначено необхідність розвитку малих підприємств як основи для стабілізації економіки країни. Виділено та запропоновано заходи для вирішення основних проблем на основі зарубіжного досвіду.

Аннотация. Рассмотрены основные проблемы малого предпринимательства в Украине. Определена необходимость развития малых предприятий как основы для стабилизации экономики страны. Выделены и предложены мероприятия для решения основных проблем на основе зарубежного опыта.

Annotation. The main problems of small business in Ukraine are examined. The necessity of development of small business as the main base of economic stability is identified. Solutions to major problems are proposed based on foreign experience.

Ключові слова: мале підприємство, основні проблеми, рішення, зарубіжний досвід.

В Україні малий бізнес як самостійне соціально-економічне явище розвивається у складних умовах економічного стану і стикається з різними проблемами. Малі і середні підприємства створюються, мають певну підтримку, але конкурентоспроможністю підприємницького типу господарювання в малому бізнесі ще не створено. Сектор малого підприємництва – це невід’ємний, об’єктивно необхідний елемент будь-якої розвинутої господарської системи, без якої економіка і суспільство в цілому не можуть нормально функціонувати і розвиватися. У країнах із ринковою системою малі підприємства є наймасовішою, найдинамічнішою і найгнучкішою формою ділового життя. До малого і середнього підприємництва належать більше 90 % підприємств і компаній, зареєстрованих в Україні, але реальний вклад цих підприємств за останні роки у валовому внутрішньому продукті не перевищував 15 % [1].

Проблема розвитку і функціонування малих підприємств є дуже актуальною в сучасних умовах. Багато українських і західних економістів, таких, як А. Жаліло, Власик О. С., Г. Бонет, розглядають ці проблеми і визначають основні системоутворюючі функції малого бізнесу, висловлюють свої пропозиції стосовно його розвитку.

Деякі економісти, такі, як Акімова І. Ю. та Кузяків О. І., проводять економічні дослідження щодо розвитку і функціонування малого бізнесу, а також моніторинг оцінок керівників підприємств стосовно змін ділового середовища в країні.

Вивчення питання про зарубіжний досвід для України займалися такі українські вчені, як: Реверчук С. К., Вовчак А. Д., Цимбал Л. Л., Кіцак В. Я.

Але на сьогодні це питання є недостатньо розглянутим як у науковому, так і в практичному аспектах, тому потребує подальшого вивчення і вдосконалення.

Мета дослідження – вивчення основних проблем розвитку і функціонування малих підприємств в Україні, пошук шляхів рішення цих проблем на основі зарубіжного досвіду.

Об’єктом дослідження є малі та середні підприємства.

Предметом дослідження виступають особливості вирішення проблем малих підприємств у зарубіжних країнах.

Опис головних проблем малих підприємств в Україні і шляхи їх вирішення на основі зарубіжного досвіду наведені в таблиці.

Таблиця

Основні проблеми малого підприємництва в Україні

Проблема	Опис	Зарубіжний досвід	
		Країна	Заходи
1	2	3	4

Недостатня державна підтримка	Сьогодні в Україні дієвість заходів політики державної підтримки малого бізнесу виявилася недостатньою. Малі підприємства в Україні продовжують стикатися з істотними перешкодами у власному розвитку на різних рівнях [2]	США	Термінове обслуговування клієнтів як по телефону, поштою, так і особисто. Напрями підтримки: надання допомоги діловим жінкам, допомога в науково-дослідній роботі, юридичні послуги і т. д. [3]
Податкова політика	Сьогодні податкова система країни впливає на розвиток малого бізнесу негативно. Велика частина доходу підприємства вилучається у вигляді різноманітних податків і платежів. Сучасна податкова система країни не дає можливості підприємствам здійснювати інвестування, вона створює сприятливі умови для їх відходу в тіньовий сектор економіки [4]	Великобританія	Малі та середні підприємства розраховують і декларують доходи на загальних підставах, хоча з певними винятками. Підприємства, річний дохід яких менше 15 тис. фунтів стерлінгів, заповнюють просту податкову декларацію без детальних даних про свою діяльність, активи або зобов'язання [5]

Закінчення таблиці

1	2	3	4
Податкова політика		Грузія	Восени 2010 року був прийнятий податковий кодекс, згідно з яким бізнес з оборотом до 17 тис. дол. взагалі не оподатковується
Обмеженість внутрішнього попиту і наявність кризи збуту на внутрішньому ринку	У результаті масового зростання безробіття, збільшення заборгованості за зарплатами і пенсіями, інфляційних стрибків зменшуються доходи громадян. Малий бізнес втрачає головних споживачів своєї продукції	Польща	Уряд у 2003 році ввів пільгові податкові тарифи для новостворених підприємств і підприємств, що надають нові робочі місця
Нерозвиненість ринку фінансових джерел	Нерозвиненість ринку фінансових джерел призводить до відсутності небанківських фінансових установ, які могли б також здійснювати фінансування діяльності малих підприємств: кредитних спілок, страхових фондів	Польща	У 1997 році був створений "Національний фонд кредитних гарантій", що гарантує надання кредитів малим підприємствам, з часом була створена мережа регіональних фондів для підтримки та розвитку аграрних і депресивних районів
Низька інвестиційна активність	Більшість малих підприємств не мають засобів для здійснення капіталовкладень, оскільки кредити дуже дорогі і короткострокові, а велика частина прибутків спрямовується на сплату податків	Угорщина	Агенція з розвитку інвестицій, торгівлі і холдинги регіонального розвитку (контролює розподіл фінансової підтримки малих підприємств) [6]
Тіньова економіка	Малий бізнес використовує практику роботи без оформлення договорів, намагається переводити свої операції в готівковий оборот із метою мінімізації оподаткування, а також приховує доходи, занижує розміри заробітної плати і ухиляється від оподаткування	Угорщина	Економічні стимули: зниження податкового навантаження, спрощення звітності, пільгове кредитування

Застосування зарубіжного досвіду сприяє поліпшенню становища малих підприємств у структурі економіки країни, про що свідчить успішна реалізація цих програм в інших країнах.

Таким чином, зі сказаного можна зробити висновок: для того, щоб поліпшити функціонування малих підприємств у країні, вирішити різні економічні проблеми і перешкоди, необхідно здійснити комплекс фінансових, технічних і інформаційних заходів підтримки малих підприємств, а саме:

- використати гарантійні фонди кредитування малих підприємств;
- страхувати комерційні ризики;
- надавати пільгове кредитування і часткову компенсацію процентних ставок за кредитами;
- забезпечити спрощені режими оподаткування і податкові пільги;
- надавати фінансову підтримку інноваційної діяльності;

надавати компенсацію витрат на інформаційне обслуговування і на отримання патентів, захист авторських прав тощо;

фінансувати проекти, які здійснюють малі підприємства.

Упровадження цих заходів допоможе створити сприятливі умови для розвитку і функціонування малого бізнесу в країні в умовах економічної кризи.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Квасний Л. Г. Малое предпринимательство в Украине: проблемы и перспективы / Л. Г. Квасний // БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2009. – № 4 (1). – С. 69–72. 2. Жаліло Я. А. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні / Я. А. Жаліло. – К., 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/table.html>. 3. Рибчак В. І. Світовий досвід державного регулювання підприємств малого бізнесу / В. І. Рибчак // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2006. – Вип. 16.1. – С. 235–238. 4. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ier.kiev.ua>. 5. Основні положення законодавства Європейського Союзу щодо визначення та оподаткування малих та середніх підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tax.vsem.com.ua/embed/opro-datkyvanna.doc>. 6. Кіщак В. Розвиток малого та середнього підприємництва: досвід Польщі, Угорщини, Чехії / В. Кіщак, І. Кіщак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.